

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

43. Quales testes adducendi sunt in secundo gradu correctionis, & in quem finem? Ex p. 7. tr. 3. res. 38.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76429](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76429)

cognouerint, & quidem id verum esse, quando re-
perentur eiusmodi testes, & prodesse possent, sic
enim minus infamaretur delinquens; si vero non
reperirentur eiusmodi testes, adhiberi possunt & de-
bent alij, quibus crimen ad hunc finem detegatur;
quia licet hoc modo aliquam famam iacturam patiatur,
ea censenda est minoris momenti, quam spirituale
dammum, quod patitur frater, dum in suo peccato
perseuerat. Et quamuis ij testes non aliunde accepe-
rint notitiam peccati, quam ab illo ipso, qui prius-
tim admoneratur, nihilominus multum prodesse po-
terit coram eis palam corrigere. Primò, quia sic maio-
ri robore suffundetur delinquens. Secundò, quia
magis & magis timebit iterum delinquere, sciens
esse iam plures, qui cognouerunt eum peccauisse,
postquamque si velit, illum solerter obseruare. Hæc
autem sine dubio magni momenti sunt ad emenda-
tionem. Ita Iacobus Granada, cui etiam adde Tan-
ner. tom. 3. disp. 2. r. q. 5. dub. 5. n. 97. vnde huic poste-
riori sententiæ tanquam probabiliori adhaere.

RESOL. XLIII.

Quales testes adducendi sunt in secundo gradu cor-
rectionis, & in quem fiseum? Ex part. 7. tract. 3.
Refol. 38.

S. 1. **D**ivus Thomas in 2. 2. quest. 37. art. 8. ex
Divo Augustino, Chrysostomo, & Hie-
ronymo tres refert causas inducendi testes. Prima, vt
corrigens ostendat se prestitisse quod debebat erga
correctionem fratris, & munus suum implese. Se-
cunda, vt per testes delinquens possit postea ab Ec-
clesia conueniri, & probetur delictum. Tertia, vt
melius emendetur peccator, & qui vnum admonen-
tem contempsit, duos, vel tres reuereatur, & audiat.
Sed Lorca in 2. 2. disputatione 46. memb. 2. num. 20.
asserit quòd si hæc causæ rectè expendantur prima
inutilis est; secunda inutilis & nociua; & tertia sola
vera & ad mentem sacri Textus. Quod probatur. Nam
inducere testes eo fine, vt eorum testimonio constet,
corrigentem satisfecisse officio suo, inutile est:
quia cum hoc debirum correctionis ex sola chari-
tate oriatur, raro, aut nunquam eius solutio in foro
exteriori exigitur, vt necesse sit testibus comprobari.
Et præterea, cum primus gradus sit secreta admo-
nitio, hi testes postea induci testificari non poterunt,
an facta fuerit. At vero testes inducere, vt si cor-
reptus non paruerit, in iudicio deponant, inutile est,
& perniciosum: quoniam ille qui corripitur, si sciat
testes illos delatores crimen, timebit meritò, & ad-
monitionem non admittet, sed potius negabit delictum,
ne eorum testimonio condemnari valeat. Præ-
terea, quo pacto testes isti poterunt in iudicio testi-
monium ferre? Aut enim ex eo quod secreto cum cor-
repto actum est, & ex eius confessione? Aut postea
per se ipsos correptum explorantes, donec illum in
crimine deprehendant; Primum illicitum est, & con-
tra fidem secreti, nec talis testificatio in iudicio fidem
faciet. Secundum raro erit licitum, & nunquam
expedit; non enim oportet esse exploratores vitæ
alienæ, & plus habet veritatis, & doli speciem, quam
charitatis. Vnica ergo causa adhibendi testes est; vt
ab eis delinquens corrigatur; & idèd tunc solum
adhibendi sunt, quando speratur vtilitas, & appa-
ret necessitas, & tales qui in hunc finem prodesse,
& in alium obesse non possunt. Et hoc manifestè
constat ex textu. Quatenus enim dicitur, *Si eos non
audierit; significatur eo solo fine induci, vt audiantur.*
Et propterea disiunctim dixit vnum, vel duos,
quia vnus solus sæpè sufficit, eo quòd eorum testimo-
nium nihil probandum est. Quod autem dicitur, *vt in
ore duorum, vel trium sit omne verbum;* non idèd
dicitur, quia eorum testimonio vtendum sit in iudi-
cio; sed quia plurium testificatio, & admonitio, faci-
lius persuadet correpto, id quod agit, malum esse,
& emendatione dignum. Hucusque Lorca.

2. Verum Maldetus in 2. 2. quest. 33. art. 8. dub. 3.
Nauarra de Rest. lib. 2. cap. 4. num. 264. Bonacina
in Decalog. disp. 3. q. 4. punct. 7. num. 14. & recentiores
ferè omnes causas supradictas assignatas à Chryso-
stomo, Augustino, & Hieronymo admittunt, & in
defensionem dictorum Patrum contra Lorcam asserit
Franciscus del Castillo in 3. sent. tom. 2. disp. 6. de Cor-
rectione, q. 8. n. 9. quoad duas causas priores, quòd tes-
tes, qui ab ipsis existimantur inducendi propter illas,
non sunt ex illis qui nunquam habuerunt notitiam
delicti corrigendi, sed potius ex illis, qui nouerunt,
& testes fuerunt patrationis illius, qui optimè possunt
induci vt eisdem comprobetur, tum quod corripiens
se gesserit vt debebat in correctione fraternali, tum
etiam in iudicio si correctus non respuerit, nec se
emendauerit, quòd videtur nimis germanum Textui,
quia fratres inducendos à corripiente appellat testes
vnum vel duos, &c. & valde conforme rationi est,
quia magis prospicitur famæ proximi, nam sicut pro-
pter eam prius monemur de faciendâ correctione
fraternali, ita propter eam monemur postea de corre-
ctione coram testibus, quibus notum erat delictum,
vt eorum persuasionibus, & propter maiorem pudorem
correptus respiciat facilius, & suauis, & conse-
quenter melius attenditur eius salutem spirituali, quia
videns peccator quod ita prospicitur famæ eius, quod
non fiat alijs testibus notum delictum suum, intelligit
tantum quæri à corripiente eius spirituales salutem,
& emendam.

RESOL. XLIV.

An sit necessarium adhibere vnum testem aut duos in
correctione fraternali?
Et an quando peccatum scitur ab aliquibus illi sunt
adhibendi, & non alij testes? Ex part. 7. tractat. 3.
Ref. 54.

S. 1. **H**anc sententiam pertractat Sanchez in
Opus. tom. 2. lib. 6. cap. 2. dub. 4. & obser-
uat duas adesse sententias. Prima tenet, prius adhi-
bendum esse vnum, deinde si hic non sufficiat alte-
rum. Probarur, quia Christus dixit, adhibe vnum,
vel duos, at coniunctio vel, ordinem denotat, scilicet
vt prius vnus adhibeatur; sicut denotat ordinem,
cap. Mandato, de præb. in 6. Secundò, quia Christus
ordinem correctionis instituit, vt proximi fama minus
detrimentum patiatur, at minus patitur, si vni dete-
gatur crimen; ergo. Hanc sententiam tenet Sotus
memb. 2. quest. 4. in fine sextæ conclus. & Flores mat. de
Corrept. diff. 6.

2. Secunda sententia tenet istum ordinem non
esse sub præcepto, sed posse simul ambos adhiberi
testes, licet melius sit, prius adhibere vnum. Ratio,
quia non excusatur sic infamia; cum hæc ex eo pro-
ueniat quòd multi sciant alicuius delictum; ergo,
quòd duo sciant delictum, siue simul, siue successiue,
parum refert. Secundò, quia minus prodest correctio
priori modo facta, nam magis erubesceret, & retraher-
etur à peccato coram duobus admonitus, quam co-
ram vno. Hæc sententia probabilior est, & illam tenent
Abul. cap. 18. Matth. 9. 102. & Nauarra. c. inter
verba, corol. 46. n. 575.

3. Notandum est tamen hic etiam, quòd
quando peccatum scitur ab aliquibus, illi sunt adhi-
bendi,

Sup. hoc in
fine Ref. seq.
& in Ref. 1.
post seq.

Sup. hoc su-
pra in Ref.
38. §. vii. &
in Ref. 39. §.
Igitur, & in
Ref. 40. & in
quòd duo sciant delictum, siue simul, siue successiue,
parum refert. Secundò, quia minus prodest correctio
priori modo facta, nam magis erubesceret, & retraher-
etur à peccato coram duobus admonitus, quam co-
ram vno. Hæc sententia probabilior est, & illam tenent
Abul. cap. 18. Matth. 9. 102. & Nauarra. c. inter
verba, corol. 46. n. 575.

Sup. hoc in
Ref. præteri-
ta & in alijs
eius annot.